

OBVLADOVANJE NAJPOGOSTEJŠIH IZZIVOV PREDAVATELJEV

Usposabljanje vodstvenih in strokovnih delavcev višjih strokovnih šol

Marjeta Čampa

Ljubljana, 11. 11. 2010

1

Projekt **Impletum**

Uvajanje novih izobraževalnih programov na področju višjega strokovnega izobraževanja v obdobju 2008-11
Konzorcijski partnerji:

Operacijo delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo RS za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete 'Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja' in prednostne usmeritve 'Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja'.

1. Značilnosti tradicionalnega in sodobnega pouka¹

Strukturiranje pouka mora spodbujati **razvoj posameznikove osebnosti**. Sodobna didaktična prizadevanja skušajo pri pouku zmanjšati delež poučevanja, to je aktivnost učitelja, in povečati delež učenja, to je *smotrne aktivnosti učencev*. Nova spoznanja pri učenju kažejo, da prevelika direktivnost poučevanja neugodno vpliva na razvoj intelektualne in moralne samostojnosti, izvirnosti, pozitivne slike o sebi in samoaktualizacije posameznikovih osebnih potencialov.

Zato so za pouk zelo pomembne **socialne interakcije** – izmenjava mišljenj, pri kateri posamezniki poskušajo razumeti drug drugega, prizadevanje učitelja, da zmanjša moč nad učenci, to je, da pri odločanju upošteva vse pomembne dejavnike, in ne samo svoje mišljenje. Vse to in še drugi dejavniki pa prispevajo k razvoju učenčevega ega. Razvoj lastnega jaza pa ni možen v ozračju, v katerem učenci samo izpolnjujejo želje avtoritete.

Pouk torej združuje **učno vsebino, spemljanje in obdelovanje le-te ter socialno-psihološko okolje** tega dogajanja. Učenec v sodobnem pouku išče in odkriva bistvo pojavov, do katerega pride z raznovrstnimi aktivnostmi, npr. opazovanjem, urejanjem zbranega gradiva, razlago in verifikacijo spoznanega. Ob tem si učenec oblikuje tudi sistem vrednot, ki izhajajo iz spoznanj in samega spoznavnega procesa.

Vloga učitelja pri pouku je zelo pomembna, saj posredno ali neposredno vpliva na razvoj učencev. Zato je koristno, če učitelj ozavesti svoje vedenje, s katerim vpliva na učence, še posebej svoj odnos do učenca, ki obsega sporočilo (besedno ali nebesedno) o tem, kaj si o učencu misli in kaj pričakuje od njega. Učenec tudi po tem sporočilu oblikuje sliko o sebi, kar spet vpliva na nadaljnje vedenje učenca.

¹ Tomić Ana: Spremljanje pouka. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2002

Projekt **Impletum**

Uvajanje novih izobraževalnih programov na področju višjega strokovnega izobraževanja v obdobju 2008-11
Konzorcijski partnerji:

☺ **Preglednica na naslednji strani prikazuje primerjalno analizo značilnosti tradicionalnega in sodobnega pouka. Sami presodite, koliko ste se približali sodobnim zahtevam.**

☺ **Točke povežite in narišite krivuljo.**

☺ **Kaj delam dobro? Kaj bi lahko izboljšal in kako?**

Projekt **Impletum**

Uvajanje novih izobraževalnih programov na področju višjega strokovnega izobraževanja v obdobju 2008-11
Konzorcijski partnerji:

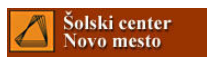
Operacijo delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo RS za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete 'Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja' in prednostne usmeritve 'Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja'.

Učni proces je osredotočen na učitelja.	-5	-4	-3	-2	-1	1	2	3	4	5	Učenec je središče učnega procesa
Pouk poteka povečini v frontalni obliki.	-5	-4	-3	-2	-1	1	2	3	4	5	Pouk poteka v stalnih in fleksibilnih skupinah.
Komunikacija je akcijsko reakcijska. Informiranje.	-5	-4	-3	-2	-1	1	2	3	4	5	Komunikacija je vertikalna in horizontalna.
Učenci so nesproščeni, nemotivirani.	-5	-4	-3	-2	-1	1	2	3	4	5	Učenci so sproščeni, motivirani.
Razred je miren, brez delovne vneme – naveličanost.	-5	-4	-3	-2	-1	1	2	3	4	5	Razred je bolj hrupen, delovna vnema.
Učna vsebina je dokončna.	-5	-4	-3	-2	-1	1	2	3	4	5	V skupini sami odločajo o delitvi dela, hitrosti.
Poudarek je na verbalizmu-pomnjenju, reprodukciji.	-5	-4	-3	-2	-1	1	2	3	4	5	Poudarek je na razumevanju, produktivnemu učenju.
Učenec ima malo možnosti za izražanje svojih zamisli.	-5	-4	-3	-2	-1	1	2	3	4	5	Upoštevana je pobuda učencev, reševanje problemov.
Učitelj je vodja, ki prevladuje.	-5	-4	-3	-2	-1	1	2	3	4	5	Učitelj je organizator, animator, mentor, svetovalec.
Učitelj govori večino časa.	-5	-4	-3	-2	-1	1	2	3	4	5	Težišče dejavnosti je na učenju učencev.
Razred nagovarja frontalno.	-5	-4	-3	-2	-1	1	2	3	4	5	Naloge, navodila so prilagojeni učencem.
Učitelj narekuje hitrost in način učenja.	-5	-4	-3	-2	-1	1	2	3	4	5	Hitrost in način učenja sta prilagojena učencem.
Komunikacija je »pomanjkljiva«, skromna povratna informacija, večinoma ob ocenjevanju.	-5	-4	-3	-2	-1	1	2	3	4	5	Sprejemanje in dajanje povratnih informacij.
Vsebina je čustveno nevtralna.	-5	-4	-3	-2	-1	1	2	3	4	5	Vsebina je čustveno angažirana.

Projekt Impletum

Uvajanje novih izobraževalnih programov na področju višjega strokovnega izobraževanja v obdobju 2008-11
Konzorcijski partnerji:

Operacijo delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo RS za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete 'Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja' in prednostne usmeritve 'Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja'.

2. Načela izobraževanja odraslih²

Vseživljenjskost in stalnost

Učenje je proces, ki poteka od rojstva do smrti. Pomembni vidiki so tudi motivacija, čustvena pripravljenost, koncentracija, osmislitev, povezovanje teorije s prakso itd.

Ciljna usmerjenost in funkcionalnost

Izobraževanje ni samo sebi namen, ampak je rezultat učenja takoj uporaben in zato tudi takoj koristen.

Demokratičnost

Enakovredno partnerstvo med učiteljem in učencem omogoča zastavljanje vprašanj, izmenjavo mnenj, znanj in izkušenj med učenci in učiteljem.

Prostovoljnost

Odrasli se uči, ker tako želi in je njegova odločitev.

Raznovrstnost in dinamičnost

Zanimanje za veliko področij, seljenje pozornosti glede na dejavnost, ki jo trenutno opravljajo.

Aktivna udeležba

Odrasli želi sodelovati v procesu: zastavljanje ciljev, vplivanje na potek izobraževanja, sprotno in končno preverjanje.

² Rečnik Ferdo: Pedagoško-andragoško usposabljanje: priročnik za usposabljanje mentorjev. Ljubljana: Center za tehnološko usposabljanje: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 1999

Projekt Impletum

Uvajanje novih izobraževalnih programov na področju višjega strokovnega izobraževanja v obdobju 2008-11
Konzorcijski partnerji:

Operacijo delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo RS za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete 'Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja' in prednostne usmeritve 'Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja'.

Individualizacija

Poznavanje različnih tipov osebnosti, komunikacijskih stilov in učnih tipov, okolja, v katerem živijo itd. Iz tega pa sledi stalno prilagajanje učnega procesa odraslemu kot posamezniku.

Integriranost učnih metod

Uporaba večih metod, ki vodijo k istemu cilju.

Oblikovani učni vzorci

Učenje učenja.

Povezanost naučenega z okoljem in delom

Povezovanje teorije s prakso, učenje skozi izkušnjo, prenos izkušenj, veščin, znanja itd.

Projekt Impletum

Uvajanje novih izobraževalnih programov na področju višjega strokovnega izobraževanja v obdobju 2008-11
Konzorcijski partnerji:

Operacijo delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo RS za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete 'Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja' in prednostne usmeritve 'Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja'.

Značilnosti odraslih učencev, ki se razlikujejo od otrok so torej: **zelo različni interesi, številne izkušnje, raznoliki načini učenja, izdelan sistem vrednot, jasni cilji in pričakovanja od učenja.**

Študija primera:

- ☺ **Katera načela izobraževanja odraslih so kršena?**
- ☺ **Kaj priporočate?**
- ☺ **Kaj nova spoznanja pomenijo za vas osebno?**

Normalno 4-urno predavanje »Poslovne finance« se začne tako, da predavatelj vpraša študente, če so imeli kakšne težave pri domači nalogi. Nekaj študentov odkima, drugi ostanejo tiho, zato predavatelju ne preostane drugega, kot da začne z novo snovjo. Predavatelj ima pripravljeno Power Point predstavitev z naslovom »Načela finančne politike«. Študente zelo nazorno in jasno vodi skozi teorijo preko iztočnic na drsnicah: likvidnost, solventnost, denarni tok, rentabilnost. Študentje poslušajo in sledijo, gradivo imajo pred seboj, tako da sproti odključavajo, kar predavatelj govori. Nekaj študentov predavanje prekini z vprašanjem, ki so vsa direktno vezana na snov. Predavatelj se vidno razveseli vprašanj in nanje z žarom in prepričljivo odgovarja. Po 40-ih minutah predavatelj povabi študente k diskusiji o nekem podjetju, o katerem so prejšnji večer poročali na televiziji. Študentje podajajo svoja mnenja, predavatelj pa jih z vprašanji usmerja in spodbuja k razmišljanju. Po desetih minutah se vrne nazaj na predavanje snovi, ki traja nadaljnjih 15 minut. Ker se predavatelju zazdi, da so študentje izgubili koncentracijo, predlaga 10-minutni odmor.

7

Projekt Impletum

Uvajanje novih izobraževalnih programov na področju višjega strokovnega izobraževanja v obdobju 2008-11
Konzorcijski partnerji:

Operacijo delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo RS za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete 'Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja' in prednostne usmeritve 'Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja'.

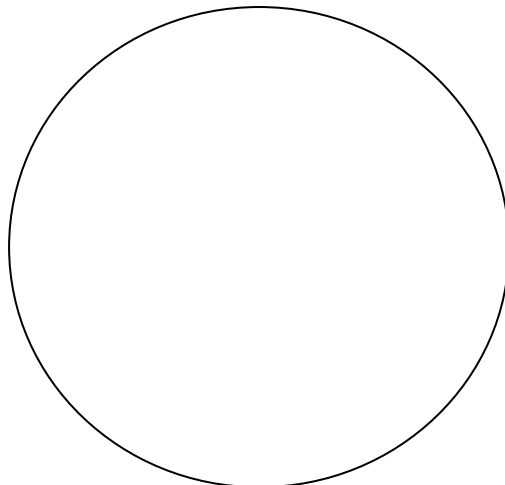

3. Širitev cone udobja³

Kdo človek je in kako dobro mu gre, je rezultat **njegove osebnosti**. Kdorkoli bi bil rad bolj zadovoljen v svojem privatnem življenju ali bolj uspešen na svojem delovnem mestu, je edina možnost ta, da razvija svojo osebnost, pa naj bo to na kakršenkoli način. To seveda ni enostavna naloga! Verjetno kar 90% ljudi ostaja znotraj lastne cone udobja, živijo nespremenjena povprečna življenja, obkroženi so s strahom, utrujenostjo in naveličanostjo. Pravo življenje pa se začne šele na meji človekove cone udobja, saj so prav zunaj vsi naši cilji, sanje, želje, strasti, vera in uspeh. Širitev cone udobja je vedno povezana s strahom in napakami, pa vendar so rezultati zelo nagrajujoči in pozitivni.

Področja cone udobja:

- Zemljepisna
- Osebna
- Aktivnostna
- Mentalna

³ Vir: Strokovno gradivo Adler Social Coaching®

Projekt **Impletum**

Uvajanje novih izobraževalnih programov na področju višjega strokovnega izobraževanja v obdobju 2008-11
Konzorcijski partnerji:

Operacijo delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo RS za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete 'Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja' in prednostne usmeritve 'Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja'.

Smernice za razvoj:

1. Nikoli ne vseh področij naenkrat.

Vsaj eden od področij cone udobja naj človeku ostane znan. To mu bo zagotovilo podporo in varnost, da se bo lahko razvil na drugih področjih.

2. Majhni koraki so varnejši.

Prevelik skok iz cone udobja se večkrat izkaže za neproduktivnega. Človeka odbije nazaj v cono udobja, kjer obupa. Začetni entuziazem in motivacija pa se spremenita v frustracijo in nazadovanje.

3. Vztrajnost in ne vračanje nazaj.

Ko človek enkrat zapustil svojo cono udobja, naj vztraja na tej poti, ne glede na to, kako nenaravno se mu zdi. To naj dela toliko časa, da se popolnoma navadi in tako razširi svojo cono udobja.

4. Začni takoj!

☺ Kaj to védenje pomeni za vas kot predavatelja?

9

Projekt Impletum

Uvajanje novih izobraževalnih programov na področju višjega strokovnega izobraževanja v obdobju 2008-11
Konzorcijski partnerji:

Operacijo delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo RS za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete 'Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja' in prednostne usmeritve 'Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja'.

4. Strateška komunikacija - Strategija PRL⁴

Pacing – spremljanje

Rapport – dober stik

Leading non-verbal – nebesedno vodenje

Leading verbal – besedno vodenje

BESEDNO VODENJE

NEBESEDNO VODENJE

DOBER STIK

SPREMLJANJE

S to strategijo si pomagamo doseči stanje boljšega razumevanja in komuniciranja, bodisi z enim sogovornikom ali večimi. Za predavatelja je dobro, da svoje študente na začetku le spremlja, torej zaznava z vsemi čutili njihovo mimiko, način govora, telesno držo in se jim v vsem skuša na svoj način prilagoditi. To omeni, da skuša uskladiti svoje in njihovo obnašanje z namenom, da bi vzpostavil enakost po naravi, ki poraja simpatijo, simpatija pa je bistvenega pomena za ustvarjanje prijetnega vzdušja, v katerem smo vsi bolj sproščeni. Ko ustvarimo zaupanje in dober občutek ter komunikacija poteka spontano, spremenimo najprej naše vedenje s spremembo v drži in na ta način prevzamemo vodstvo. Ko zaznamo, da nam študentje sledijo, je čas za besedno vodenje, začetek predavanja po načrtu, ki smo ga pripravili doma.

⁴ Vir: Strokovno gradivo Glotta Nova d.o.o.

Projekt **Impletum**

Uvajanje novih izobraževalnih programov na področju višjega strokovnega izobraževanja v obdobju 2008-11
Konzorcijski partnerji:

Operacijo delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo RS za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete 'Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja' in prednostne usmeritve 'Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja'.